

Seznam příloh

Příloha č. 1: Restaurace U Koule (fotografie)

Příloha č. 2: Výtvarný návrh názvu Filgasova reportážního cyklu od malíře Viléma Wünscheho (obrázek)

Příloha č. 3: Zmenšená hlavička (obrázek)

Příloha č. 4: Linoryt truchlící matky a tří osiřelých dětí (obrázek)

Příloha č. 5: Na haldě – Alois Podešva (fotografie)

Příloha č. 6: Ostravská neděle – reakce na úmrtí Karla Čapka (obrázek)

Příloha č. 7: Rodná země slovem i obrazem (obrázek)

Příloha č. 8: Josef Filgas jako fotograf zapomenuté Ostravy (fotografie)

Příloha č. 9: Ukázka fejetonu Chléb ze železa – Zapomenutá Ostrava

Příloha č. 10: Bráškové Lud'ka Peška 1943 (obrázek)

Příloha č. 11: Bráškové Miloše Nesvadby 1980 (obrázek)

Příloha č. 12: Důlní koník na slezskoostravské šachtě Hermenegild, později Zárubek v roce 1912 (fotografie)

Přílohy

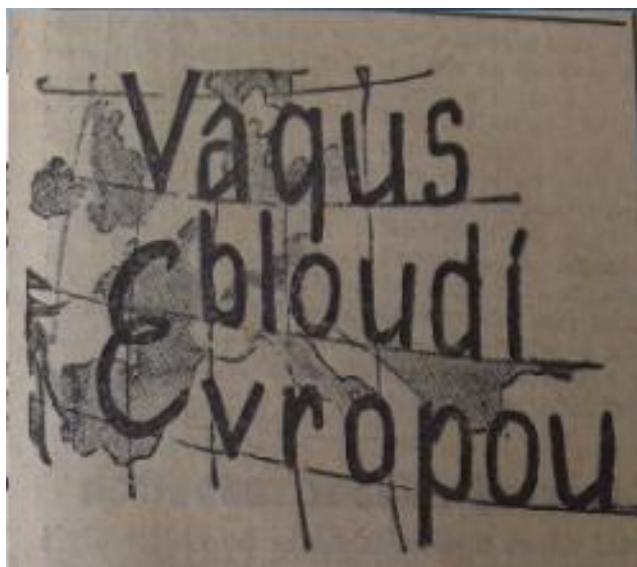
Příloha č. 1: Restaurace U Koule – Mariánské Hory

Příloha č. 2: Hlavička Vagus bloudí Evropou – Vilém Wünsch

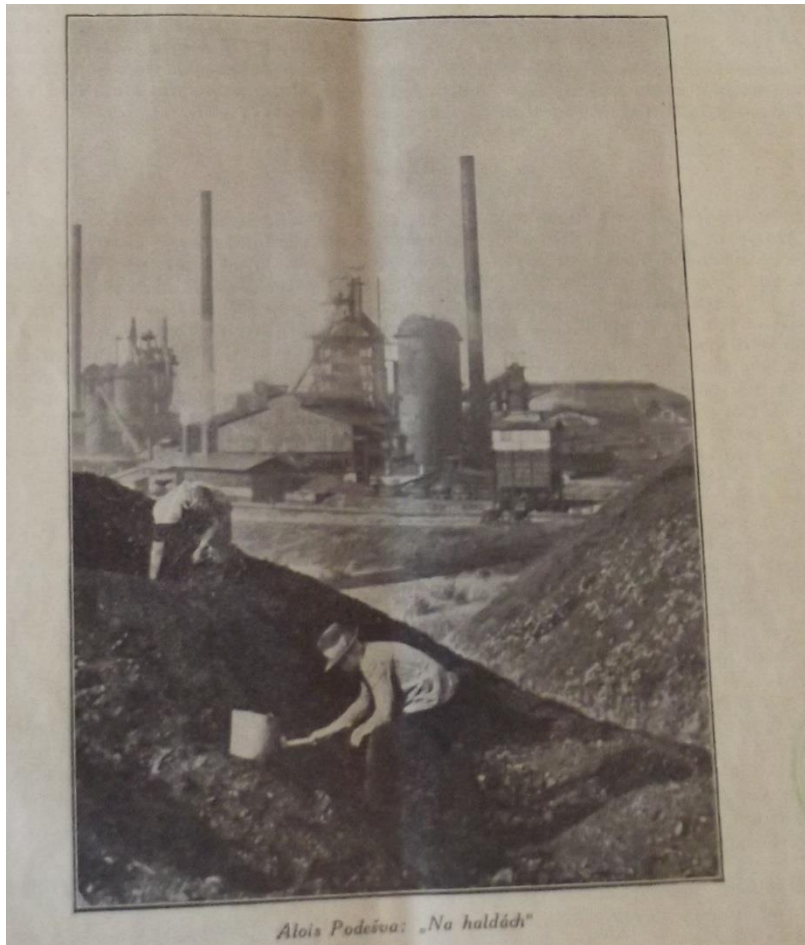
Příloha č. 3: Zmenšená hlavička Vagus bloudí Evropou – Vilém Wünsche

Příloha č. 4: Linoryt truchlící matky a tří osiřelých dětí

Příloha č. 5: Na haldě – Alois Podešva

Alois Podešva: „Na haldě“

Příloha č. 6: Ostravská neděle – reakce na úmrtí Karla Čapka

Číslo 1
Ročník 1939
Cena 1 Kč

Ostravská neděle

Majitel, vydavatel a odpovědný redaktor
JOSEF FILGAS
Redakce: M. O.-Mar. Hory, Komenského 25

Novodobá válka

Začíná novodobá válka. Děla, pušky zastaraly, prostím vás, kdo by ještě střelil z pušky? Kdo bybral pušku do rukou, je těžká a zatíží mnohdy člověka svědomím. Bude se v příštích válkách používat nových zbraní.

Vlastně už to začalo nedávno ve Španělsku.

Letci vylétli vysoko nad oblaka a po prvé navesli niklad bomb. Chleba házel dolů na nepřítel. Nebyl nikdo mrtvý, jen několik lebes raněných. Bochník chleba nezabije!

Nějaké lárahnutí na kůži nevařilo, aby člověk respačně seobracel bochník v ruce. Jisté bude otrávený, — od nepřítel se čeká vždy to nejhorší. Tohle však nebylo tak zlé!

Boj znepokojil zbrojaře všech zemí. Vždyt, kdyby se takhle bojovalo, musli by proměnit továrny v pekárny.

Oplatili nepřítel stejnou ranou. On chleba, oni pěkné košíky a látky. Vy jste nám posílali chleba, kterého opravdu máme málo, my vám pošleme trochu prádla, aby vám nebylo zima. Když starí a vousatí chlapi, kteří zde nebyli v prvé válce, tenhle boj prožívali, mnohý z nich si pomyslí: »Není to špatný nápad. Kdyby letci vždycky vrhli dolů na města a vesnice, co nám zde neradožili, úlice nerozrušili, děti nezmrzali, otec nezabiješ; plátnem člověka neusmrtíš, jen před chladem zachráníš. Taková válka by nebyla špatná.«

Jak bychom nepřítel milovali, kdyby takhle bojoval. Jak by se děti těšili, kdykoliv by nad městem zavrtěla letadla. Netrpělivě by očekávali otol. Dnes útek čokoládou. Zítřa ovocem, celý košíky na padácích, aby se nezničilo dopadem. Letci by mohli lítat nízko nad domy a nikdo by neval do rukou zbraní, aby je sestřelovali. Nikdo by nemamřel děla, jen by se lidé smáli a těšili se jako ty děti. — Přítel nepřítel a dovezl mnoho dobrých věcí. Takhle by bylo možno dobývat celé světy, takhle by sobě zůstal nepřítel nejen děti, ale i všechny dospělé! Válka dvacátého století neměla by být v krvi utápená, ale v radosti. »Děti, honem ven, přítel nepřítelský aeropláň!«

Nikdo se nemusí skrývat, naopak každému jasní čelo i zrak, každý radostně mává vstříc nepříteli, každý vyběhá hodně daleko za ven a do poli, aby se ještě rozloučil s nepřítelským letcem, který přivezl tolik dobrých věcí. Jak by se lidé těšili na každou novou válku, dokonce by psali útočníku: »Přivez nám...« Letadla láskou naplněná — jsou letadla příštích válek!

Příroda ztichla...
25. XII. 1938 zemřel
KAREL ČAPEK
český spisovatel

Příloha č. 7: Rodná země slovem i obrazem

Příloha č. 8: Josef Filgas jako fotograf zapomenuté Ostravy

... Jdou do práce časně ráno, dokud se slunce příliš ostře neopírá do zad. Nesou na ramenou kylofy a kladiva. Mezi sběrači železa je také parta žen.

Privstaly si a již pobíhají po svahu haldy. Vyklepávají kousky železa. Větší kusy, které najdou, dopravují nahoru nebo dolů, podle toho, kam to mají blíže. Postaví se jedna vedle druhé a podávají si kusy železa. Je to živoucí pás. Povídají si:

„Karola, včera chlopi našli velku plotnu, měla přes 25 metrakuv.“

„Já o tym nic něvim, ale je to možne, bo se něska jakši do roboty něženu. – Kaj ju zasmyčili?“

„Něvim. Henaj idu. No, co je s vami, chlopi? Dněska něbuděťe robit?“

„Ni. Kdo ma bidu, něch robi“ – smějí se sběrači železa. Z dálky doléhá supění vlaku. Jedna žena se napřímí a podívá směrem k žofinským pecím: „Už jedu.“

Šš – tatatata – šš –šš – syčí lokomotiva, vlekoucí asi osm kolib naplněných struskou. Dojíždí na určené místo.

„Hej, chlopi, vstavat“ – křičí dolů do údolí vylévači strusky. Cože, někdo na strusce spí? Neviděli ti lidé vykřičníky?“

Na úpatí haldy se pohybují otrhané postavy. Jedna vysoká se pomaličku zvedá a zahučí nevrle: „Ani něněchatě pořadnych ludi spat.“

„Enem němruč a vstavaj. Třa ist' do roboty. – Pěkny starosta obce, dy se mu něchce rano vstavat!.“

„Velci pani ti vstavaju ež v osm hodin“ – odpovídá se smíchem Prokop, starosta struskové obce, nazývané „brenpartije“. Příslušníků této obce je několik a jsou to lidé zklamaní životem. Odešli sem do ústraní, kde se oddali pití brenu. Je to nečistý líh, jenž míchají s vodou, a takto zředěný pijí. Brenari nejsou zlí lidé. Nikoho neokradou, spokojí se jen s tím, co jim lidé darují.

S nevolí opouštějí nocleháři své pelechy a odcházejí na jiné místo. Tam znovu rozloží kusy hadrů, části to svých ložních souprav. Vyprázdní z lahve zbytek „brenu“ a zase na trošku spaní uléhají. Nedbají na staré dobré přísloví: Ranní ptáče dál doskáče.

Vylévači strusky lezou na koliby. Ruce se chopí pák, zuby kol se skřípotem zapadají do sebe, pánev se zvolna vyklopí. „Už letí!“ – Po svahu se řítí vyklopený bombon. Naráží na kusy strusky, uráží je, tříští a bere s sebou dolů k řece.

„Ale peče něska to slunce, ta jak dyby se zvarirovalo. Je to ale dycky lepší, ež dyby luchalo.“

Další pánev se vyklopí, tekutý žhavý obsah vyšpláchne na svah. „Šupa tam ještě zustala.“

Šupa je jakási slupka, která po stěnách koliby ztuhne a musí se násilím vyrazit. „Jakube, podaj mi hef tu šinu.“ Vylévači uchopí část kolejnice a buší jí do překlopené pánve. „Hej rup, kizde rub“ – vykřikují při každém úderu.

*

„Karola, oto sem našla pěkný kusek...“ nedopověděla. Nakloněný bombon se rozběhl k ní. Zaznělo několik varovných výkřiků: „Tynka, utěč!“

Ani jich nebylo zapotřebí. Tynka zpozorovala nebezpečí a utíká dolů. Balvan poskakuje po svahu jako kopací míč hřištěm. Je to tíha. Ostré hrany rozdírají Tončiny nohy, ona však na nic nedbá, jen utíká, aby ušla smrti. Kdyby jen trochu stranou odskočila, byla by se zachránila. Dobíhá ke skupině bombonů, chce se za nimi schovat, ale už je pozdě. Bombon ji dohoní, udeří do zad a sráží k zemi. Pak se zachytí okrajem o jiný a zůstane nakloněn nad tělem mrtvé ženy jako náhrobní kámen.

Muži i ženy slézají k ní. Někdo se rozběhl na četnickou stanici. Za několik minut přijíždí auto Červeného kříže. Několik párů rukou uchopilo mrtvou a uložilo na nosítka. Muži odnášejí ji k vozu a sunou mrtvou do něho. Auto odjíždí.

„Borak, tela se těšila na vyplatu, že kupi děckam buty.“

„Jaka byla sinna. Musela byť na šup mrtva.“

„Aspoň se dluho nětrapila. Tam ji budě dobře. Šak dyby se stanula na stranu, nic by se ji něstalo.“

„To se fajn mudruje, ale dy člověk v taku chvílu je cely popleteny, ani něvi, co robi.“

„No, baby, něchmy referovaňa a drauf do roboty. Zítřa nakladamy na vagony. A za tři dny mame po vyplatě.“

Ťukání zaznívá haldou, jako by se nic nestalo. A přece tu zahynul člověk.

(Zapomenutá Ostrava, 1948, str. 61-64)

Kráceno

Příloha č. 10: Bráskové Lud'ka Peška 1943

Příloha č. 11: Bráškové Miloše Nesvadby 1980

Příloha č. 12: Důlní koník na slezskoostravské šachtě Hermenegild, později Zárubek v roce 1912

